

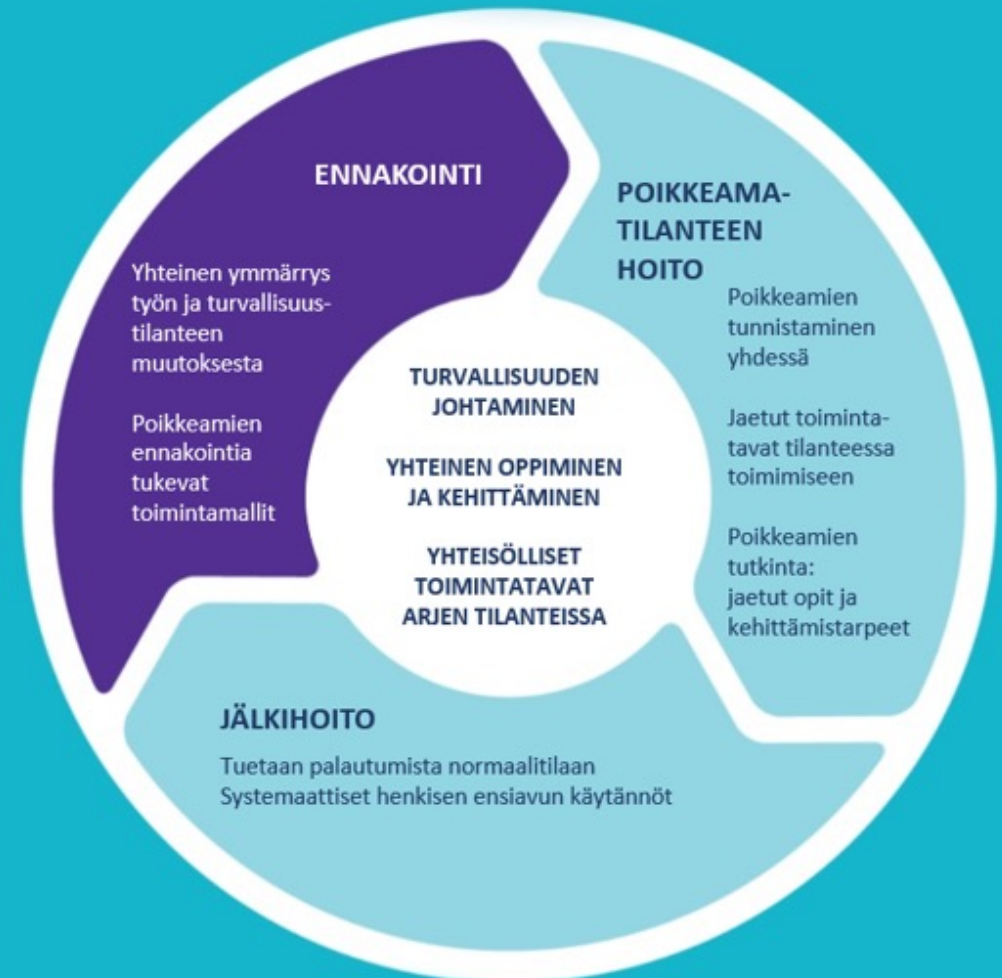
Ajankohtaista asiaa työsuojeluvaltuutetuilta

Yhteysopettajapäivät
11.10.2023

Työsuojeluvaltuutetut
Timo Saarinen
Tommi Rasilainen

Helsinki

OPETUSALAN TURVALLISUUDEN KOKONAISMALLI (Teperi ym. 2018)

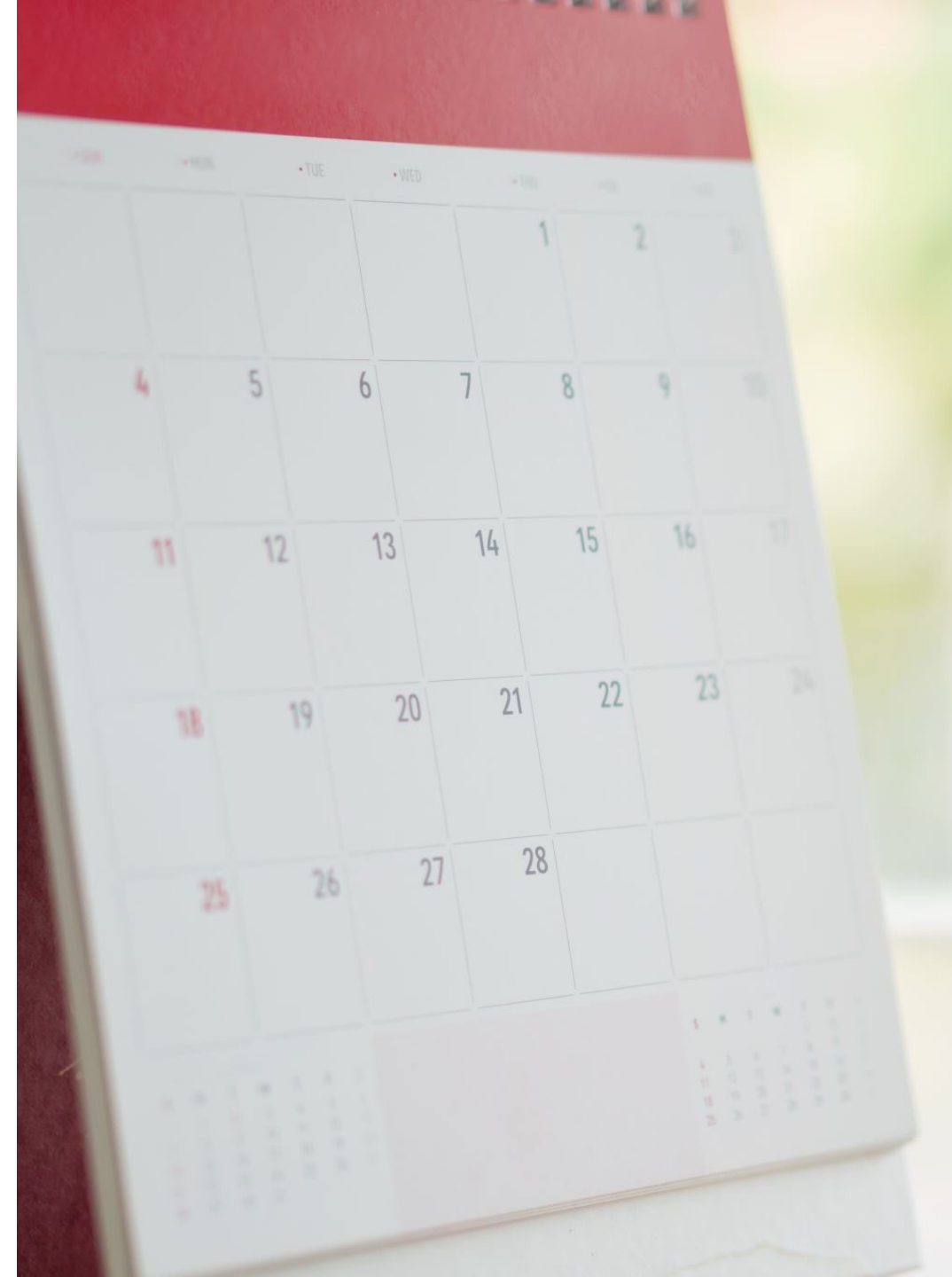
Influenssarokotukset

Työterveyshuolto rokottaa jälleen kausi-influenssaa vastaan. Kaikki kaupungin työntekijät voivat varata suoraan ajan rokotukseen Työterveys Helsingin sähköisen asiointipalvelun kautta tiistaina 18.10.2022 alkaen. Rokotusaikoja on tarjolla 8.11.2022 alkaen.

Varaa aika rokotukseen sähköisen asiointin kautta

Influenssarokotukset järjestetään Työterveys Helsingin toimipisteessä osoitteessa Helsinginkatu 24.

- Työterveyshuolto rokottaa kaikkia työntekijöitä kotikunnasta riippumatta.
 - Toimi näin:
 - Kirjautu palveluun osoitteessa <https://tyoterveys.asiointi.hel.fi> tai Työterveys Helsingin mobiilisovelluksella.
 - Valitse etusivulta Ajanvaraus-painike.
 - Pääset varaamaan rokotusajan suoraan Influenssarokotus-painikkeesta sinulle sopivana hetkenä.
 - Voit myös varata ajan soittamalla numeroon 09 310 54100 klo 8–16.

Uudet yhteistoimintavastaavat kaudelle 2024-2025

- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan henkilöstötoimikunta käynnistää yhteistoimintavaliinnat 23.10.2023.
- Työyhteisön henkilöstö valitsee keskuudestaan yhteistoimintavastaavan kahden vuoden toimikaudeksi.
- Työyhteisöille lähetetään sähköpostilla ohje valinnasta, valinta tehdään 6.11.- 31.1.2024 välisenä aikana.

**Miksi
turvallisuuspoikkema-
ilmoituksia tehdään?**

Turvallisuuspoikkem ilmoituksen merkitys ja hyöty

- Tehdään tapahtunut uhka tai väkivalta **näkyväksi**.
- **Yksilötuki**: tapahtuma esihenkilölle tiedoksi (vaaran vakavuuden tuntu), yksilökäsittely sekä tarvittavat tukitoimet, jos siitä seuraa jatkotoimia.
- **Työyhteisön kehittämisen väline**: tapahtumien koottu käsittely yhdessä työyhteisössä 1-2 kuukauden välein ja sovitaan tai kerrataan toimintakäytänteet (turvallisuusympyrän hyödyntäminen).
- Linjajohto/johto, työsuojaletuimijat ja turvallisuustoimijat näkevät ilmoitukset. He saavat viikoittain koosteen ed. viikon ilmoituksista: työsuojaletun yleinen ja vakavuustason seuranta, mahd. yhteydenotto esihenkilöön tilanteen hallinnan tuen näkökulmasta.
- Ilmoitustilastojen käsittely palvelukokonaisuus- ja toimialatasolla: uhka- ja väkivaltatilanne-ilmoitukset käsitellään johdon kanssa sekä henkilöstötoimikunnissa 2-4x/ vuosi. Käsittelyssä korostetaan ja kehitetään ennakoititoimia.

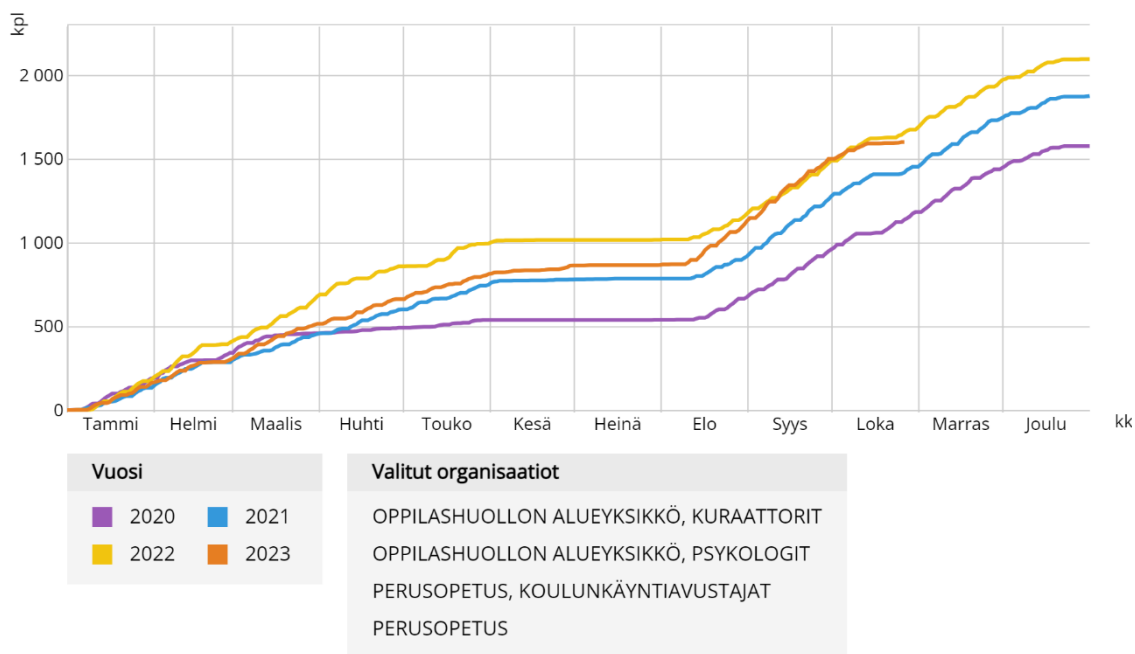
Ennakointi ja yhteinen oppiminen, ennakoiva turvallisuuskulttuuri

Ilmoitetut uhka- ja väkivaltatilanteet 2020-2023

Perusopetus

Uhka- ja väkivaltatilanteiden kumulatiivinen kertymä vuosina 2020 - 2023

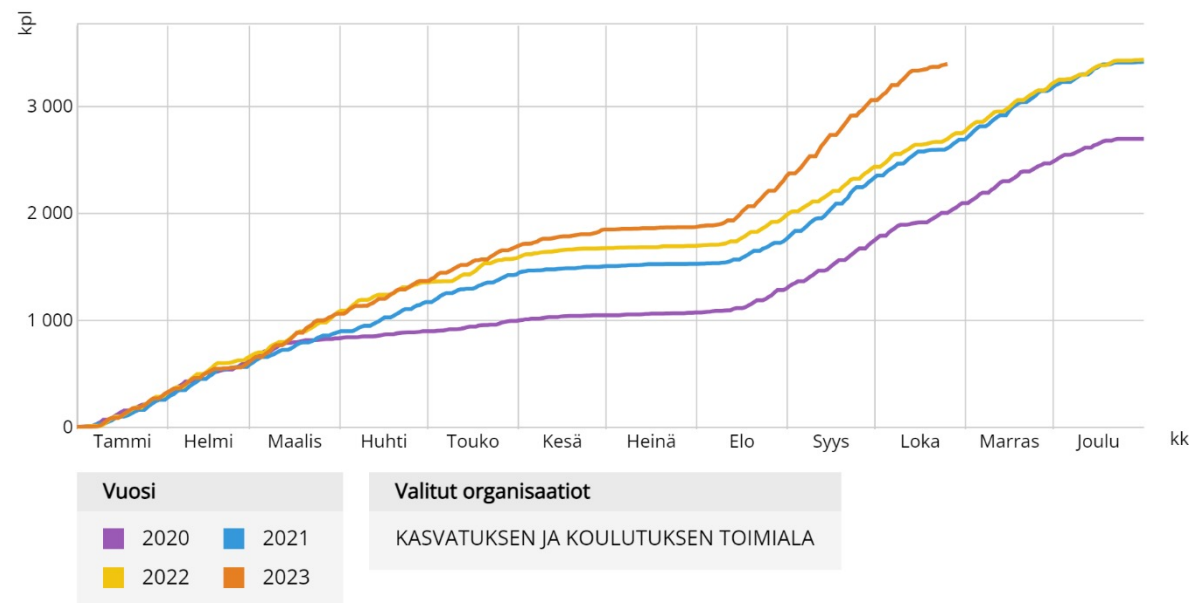

Kohdentamattomat ilmoitukset perusopetuksessa n. 350 kpl eivät näy 2023 kertymässä

Helsinki

Kasvatus ja koulutus toimiala

Uhka- ja väkivaltatilanteiden kumulatiivinen kertymä vuosina 2020 - 2023

Kohdentamattomat ilmoitukset n. 750 kpl näkyvät toimialan 2023 kertymässä

Maalittaminen ja sen torjunta

Työsuojelun teemakortti

Helsinki

Ilmeneminen

- Maalittamisella tarkoitetaan järjestelmällistä häirintää, jonka tavoite on vaientaa uhri ja vaikuttaa hänen yhteiskunnalliseen tai ammatilliseen toimintaansa. Tähän pyritään muun muassa uhkailemalla, häirinnällä, mustamaalaamalla ja levittämällä uhrin yksityisiä tietoja julkisuuteen – pyrkimyksenä on saattaa uhri suuren yleisön silmissä huonoon valoon
- Voi ilmetä suorana tai epäsuorana uhkailuna, tai yksityiselämän tietojen esiin kaivamisena ja niiden vääristelemisenä.
- voi kohdistua henkilöön myös hänen läheistensä kautta.
- mielletään usein somehäirinnäksi, mutta sitä voi tapahtua myös muilla tavoin

Miten toimia?

Suojaa itsesi:

- Älä jää yksin pohtimaan asiaa
- Pohdi kannattaako sinun lukea häirintään liittyviä kommentteja
- Rajaa asian selvittämiseen liittyviä kommentteja
- Rauhoita ilta mukaviin asioihin

- Ilmoita esihenkilöllesi matalalla kynnyksellä maalittamisesta tai jo sen epäilystä, vaikka et olisi varma liittyykö asia työhösi.
- Häirintä tuottaa tunteita – ne ovat normaaleja ja niille on hyvä antaa tilaa.
- Älä vastaa häirintään - älä provosoidu.
- Kerää talteen todisteet häirinnästä esim. ottamalla kuvakaappaukset ja säästämällä viestit.

Rikosilmoitus?

- Pohdi yhdessä esihenkilösi kanssa tarvetta tehdä rikosilmoitus. Tarvittaessa toimialan tai liikelaitoksen juristit avustavat rikosilmoituksen tarpeen arvioinnissa. Kanslian oikeuspalvelut avustaa toimialojen juristeja.
- Oikeusministerin mukaan maalittamista ei aiota kriminalisoida erikseen.
- Rangaistaviksi on jo säädetty lukuisia rikoksia, joiden katsotaan liittyvän sellaiseen toimintaan, johon käytetty termi maalittaminen usein yhdistetään.
- Näitä rikoksia ovat esimerkiksi virkamiehiin kohdistuvat rikokset, julkinen kehottaminen rikokseen, yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen, kunnianloukkaus, laiton uhkaus, vainoaminen ja pakottaminen.

Ohjeet esihenkilölle 1/2

- Huolehdi, että häirintää kokenut ei jää yksin ja tee selväksi, että ymmärrät tilanteen vakavuuden.
- Huolehdi siitä, että häirinnän kohteeksi joutunut työntekijä saa tukea (Hetipurku, vertaistuki tms.) ja on tarvittaessa yhteydessä työterveyshuoltoon.
- Työpaikalla toimenpiteinä voi olla esimerkiksi:
 - o työntekijän siirtäminen pois häiritsijän kanssa tehtävästä asiakastyöstä
 - o parityöskentely
 - o yhteissähköpostin käyttäminen henkilökohtaisen viestinnän sijasta
 - o yhteinen keskustelu työyhteisössä

Ohjeet esihenkilölle 2/2

- Ota yhteyttä tarvittaviin toimialan/liikelaitoksen asiantuntijoihin tilanteen mukaan (työsuojelupäällikkö, turvallisuuspäällikkö, juristi, viestintä).
- Perehdy oman vastualueesi mahdollisiin toimintamalleihin.
- Pohdi yhdessä toimialan/liikelaitoksen juristien ja turvallisuushenkilöstön kanssa tarvetta tutkintapyynnön tekemiselle poliisille tai lähestymiskiellon hakemiselle.
- Maalittaminen voi olla vakava työturvallisuusriski, joka uhkaa työntekijän henkistä sekä fyysistä turvallisuutta. Haasteen työnantajan riskienhallintaan luo maalittamisen laajat keinot ja paikasta riippumaton luonne.

Ennaltaehkäisy

- Keskustelkaa työyhteisössä teemasta ja pohtikaa toimenpiteitä, joilla somehäirintää ja maalittamista ehkäistään.
- Huolehdi, että sometilisi ovat turvallisia ja yksityisyysasetuksesi ovat kunnossa.
- Säilytä raja yksityisesti ja julkisesti jaettavien tietojen välillä.
- Keskustele itse somessa rakentavasti.

Lisätietoa

- Työsuojelun teemakortit intrassa: [Teemakortit \(sharepoint.com\)](https://sharepoint.com)
- [Maalittamisen teemakortti](#)

- Lähteet ja lisää käytännön tietoa:
[Häiritsevä palaute –netti sivusto](#)
[Ylen turvallisemman vuorovaikutuksen ohjesivusto](#)
- Työturvallisuuskeskuksen digijulkaisut:
[Somehäirintä ja maalittaminen työssä](#)
[Sosiaalisen median työkäyttö, työsuojelunäkökulma](#)

Kuormitus näkyväksi!

Työajan riittämättömyys

Liikaa töitä /
tehtäviä

Ensisijaisesti on
puututtava työn
määrään ja
kuormittavuuteen

Liian vähän työaika

Lisätyöajan
määrääminen ja
korvaaminen on
toissijainen ratkaisu

Opv-työaika yksinkertaistettuna

Työaikalajit opv-järjestelmässä:

- ✓ Oppitunnit (+ valmistelu- ja jälkityö)
- ✓ Opettajatyöpäivät eli vesot (tesot)
- ✓ Yhteissuunnittelutyöaika
- ✓ Erikseen korvattavat tehtävät

Kaiken työn pitää sopia tähän jaotteluun.

Työkuormituksen kokonaisuus

Kuormitus, tai kuormitustekijä, ei automaattisesti ole terveydelle haitallinen tai huono asia.

Terveyden kannalta olennaista on työympäristön kuormitustekijöiden **kokonaisvaikutus**.

Kertaluontoinen kuormitus
Satunnainen kuormitus
Ajoittainen kuormitus
Jatkuva kuormitus

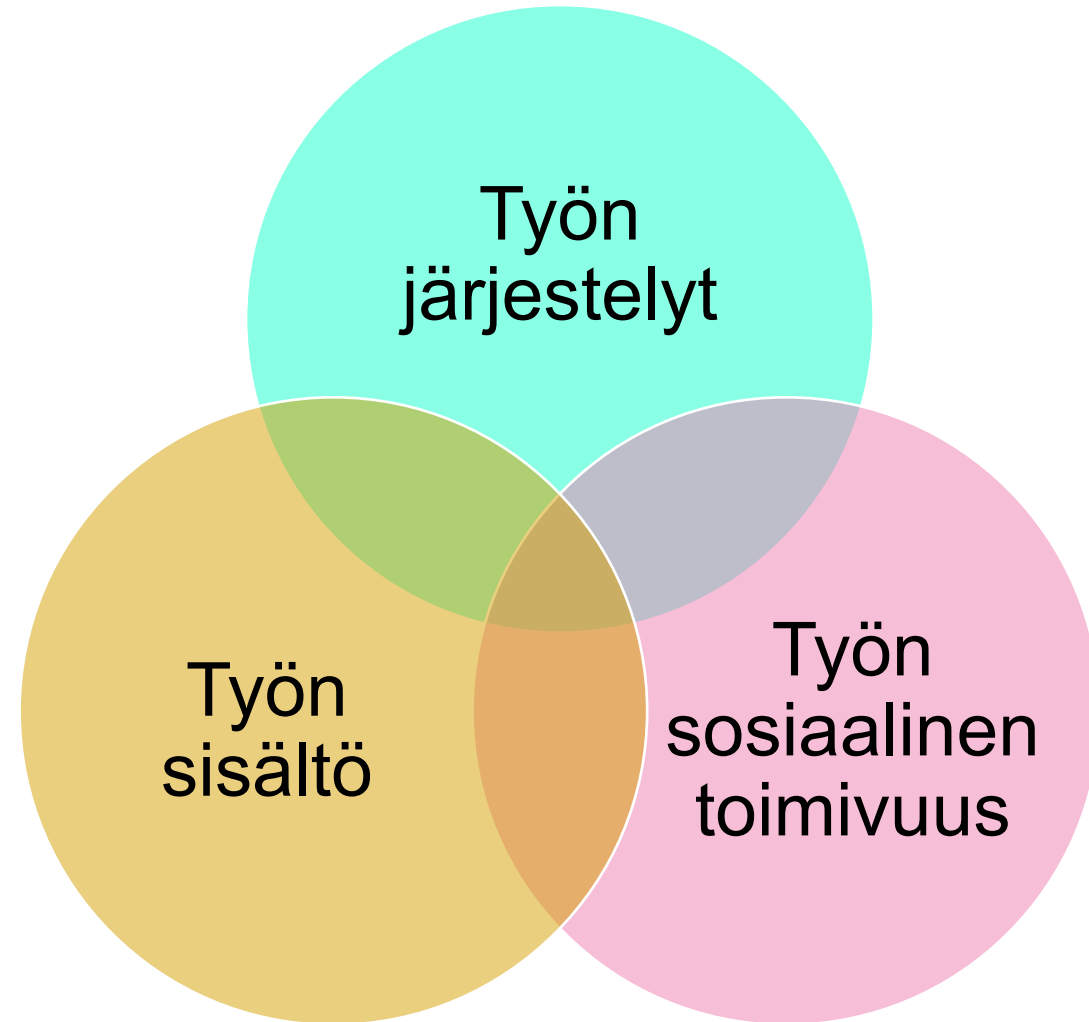
Sopiva kuormitus
Siedettävä kuormitus
Työn sujumiselle haitallinen kuormitus
Terveydelle haitallinen kuormitus

Psykososiaalinen kuormitus

Psykososiaalisilla kuormitustekijöillä tarkoitetaan työn sisältöön, työn järjestelyihin ja työn sosiaaliseen toimivuuteen liittyviä tekijöitä.

Terveydelle vaarallinen kuormitus on riskinä silloin, kun **kuormittavia tekijöitä on liikaa yhtäaikaisesti ja pitkäkestoisesti**.

Haitallisen työkuormituksen merkit voivat ilmetä mm. käyttäytymisen muutoksina, tunnetasolla, erilaisina muistivaikeuksina, työn hallinnan katoamisena sekä fyysisinä kipuina ja elimistön toimintahäiriöinä.

FM Katariina Räsänen, väitös 13.10.2023: Joka toinen opettaja harkitsee alanvaihtoa – taustalla usein työuupumus ja työstä etääntyminen

- Opettajan ammatissa pysyminen edellyttää **selkeästi rajatun työnkuvan ja kohtuullisen työtaakan** huomioimista, uran aikaisen **ammattillisen tuen ja täydennyskoulutuksen** tarjoamista sekä **riittävien resurssien ja mahdollisuuksien** antamista **vaikuttaa omaan työhön, päätöksentekoon ja suunnitteluun**. Tällöin voidaan hallita työn kuormitusta, tunnistaa yksilöiden vahvuudet, tukea ja hyödyntää niitä sekä mahdollistaa yksilölliset ratkaisut.

[>>Linkki väitökseen](#)

Kuormitustekijät omassa työssä ja työyhteisössä?

Turvallisuus tehdään yhdessä

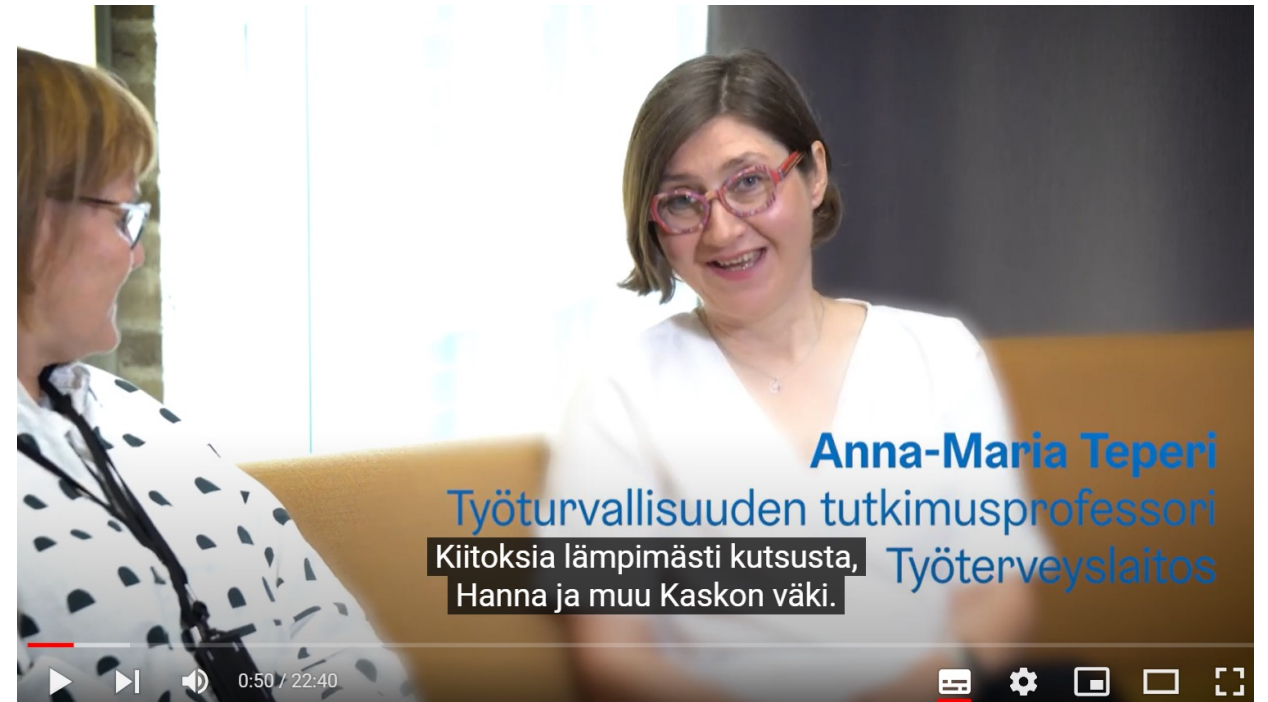
Turvallisuus tehdään yhdessä

Yhteistoimintafoorumi syksy 2023

Helsinki

➤ Turvallisuus tehdään yhdessä -video
https://www.youtube.com/watch?v=SDi7C6gh_BU

Helsinki

YT-foorumien aiempia teemoja

- Kevät 2019
 - Työkykyjohtamisen mallit (tyke)
 - Turvallisuuden hallinnan kokonaisuus
- Syksy 2019
 - Vaarojen arviointi
 - Yhteistoimintafoorumien kehittäminen
- Kevät 2020
 - Yhteistoimintaparien toiminta ja toimintasuunnitelma
- Syksy 2020
 - Turvallisuuden hallinnan kokonaisuus työpaikalla
- Syksy 2021
 - Työrauhaa kaikille
- Kevät 2022
 - Turvallisuuden ja hyvinvoinnin tekoja
- Syksy 2022
 - Palautuminen
- Kevät 2023
 - Resilienssi työhyvinvoinnin tukena
- Syksy 2023
 - Turvallisuus tehdään yhdessä

Miksi työn vaarojen arviointi?

- Kyseessä on **työn** turvallisuuden ja kuormitustekijöiden arviointi
- Työn pitää olla sujuvaa ja turvallista.
- Turvallisuus on ennakkointia, joka vaatii johtamista, toimenpiteitä ja yhteistyötä

Lisätietoa:

- [OPH – työsuojelu ja turvallisuus](#),
- [OPH – opetustoimen turvallisuus](#)
- Työturvallisuuslain [toinen luku](#)

Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi

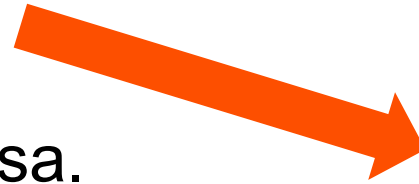
Työturvallisuuslaki 10 §

- **Työnantajan on** työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja **tunnistettava** työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat **haitta- ja vaaratekijät** sekä, jos niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle.
- Vaarojen arviointi on tarkistettava olosuhteiden olennaisesti muuttuessa ja se on muutenkin pidettävä ajan tasalla (= vuosittainen päivitys)

Arviointi uudistui 2023 keväällä

- Henkisen kuormituksen osio uudistui, 24 kysymystä, kolme osiota
- Kartoituskysely on muokattavissa. Mahdollisuus valita kyselyyn tulevat kohdat.
- Kartoituskyselyn tuloksista voidaan muodostaa suoraan varsinainen vaarojen arviointi

Psykososiaalisen eli henkisen kuormituksen arvioinnin kolme osiota

Työsuojeluvaltuutettujen huomioita kouluissa tehdyistä työn vaarojen arvioinneista

- Arviointi on usein tekemättä tai se ei ole ajantasainen
- Ei ymmärretä mistä on kyse
- Tunnistetaan vaara- ja kuormitustekijöitä mutta ei määritellä toimenpiteitä
- Arvioinnista ei ole juurikaan hyötyä ilman toimenpiteitä
- Yliarvioidaan riskejä
- Tunnistetaan epäoleellisia tai ei tunnisteta oleellisia riskejä

TOP 5 kuormitustekijät perusopetuksessa

- Väkivallan uhka → **H11** (väkivallan uhka ja hallinnan toimenpiteet)
- Liiallinen työmäärä (H17)
- Kiire (mm. H10, H17)
- Melu ja häly (H09)
- Kiinteistön ja sen alueiden ylläpidon puutteet (mm. liukkaus, siivouksen taso) (mm. F03, T01, T04, B01, K05)

Vaarojen arvioinneissa 2022 – 2023 yleisimmin tunnistetut vaaratekijät perusopetuksessa

1. T01: 55 kertaa: **Liukastumis- tai kompastumisriski** (lähinnä ulkotilat talvella)
2. F01: 24 kertaa: **Melu** (sisääntulo, käytävät, ruokala, tekninen työ)
3. F03: 16 kertaa: **Ilmanvaihto** (riittämätön ilmanvaihto)
4. F02: 15 kertaa: **Lämpötila** (Keväällä/syksyllä kuuma, talvella kylmä)
5. T04: 15 kertaa: **Kulkutiet** (tavaroita poistumisteillä, pelastustiellä autoja)
6. E10: 13 kertaa: **Työn tauotus ja työtahti** (Koulun arjessa tauot jäävät helposti pitämättä)
7. T13: 8 kertaa: **Esineiden ja aineiden putoaminen tai kaatuminen** (esineiden heittäminen, pudottaminen, liikunta, käsityö)
8. T19: 8 kertaa: **Poikkeavat tilanteet ja häiriöt** (uhka ja väkivaltatilanteet, oppilaiden arvaamaton käytös)
9. T03: 7 kertaa: **Työpisteen siisteys ja järjestys** (Huono siivous)
10. T29: 7 kertaa: **Palo tai paleltumavammat** (kotitalous, käsityö)

Huom!
Listassa ei ole ainuttakaan Henkisen kuormituksen H-lauseketta

Työhyvinvointi Oppiva-alustalla

Helsinki

Työhyvinvointiteema oppivassa

- Oppiva-järjestelmään pääsee esimerkiksi opehuoneen kautta, voit kirjautua edu.hel.fi –tunnuksilla
 - Oppiva.hel.fi
- Työhyvinvointiteemaan on koottu laaja kokonaisuus itse tai yhdessä perehdyttäväksi.
 - Etusivulta valitse Opinnot aiheittain > työhyvinvointi
 - Lukuisia lyhyitä ja pitkiä moduuleita eri aihealueista

Tutustu lyhyesti (yksittäiset opinnot 5 - 25 min)

OPPIMISMODUULI
**Kehitä
paineensietokykyäsi**
★★★★☆ 4 (37)

OPPIMISMODUULI
**Opi keskittymään
paremmin**
★★★★☆ 4.2 (28)

OPPIMISMODUULI
Merkityksellinen työ
★★★★☆ 3.9 (9)

OPPIMISMODUULI
**Lisää energiaa
palautumistaidoilla**
★★★★☆ 3.8 (24)

OPPIMISMODUULI
**Omien asenteiden
kehittäminen**
★★★★☆ 3.8 (13)

OPPIMISMODUULI
Keskeytysten hallinta
★★★★☆ 4.1 (24)

Perehdy laajemmin (yksittäiset opinnot 30 - 60 min)

OPPIMISMODUULI
Keskittymiskyvyn ABC
★★★★☆ 4.3 (20)

OPPIMISMODUULI
**Vuorotyöntekijän
ensiapulaukku**
★★★★☆ 4 (6)

OPPIMISMODUULI
Käytännön mindfulnessia
★★★★★ 4.9 (13)

OPPIMISMODUULI
**Paranna
palautumistaitoja**
★★★★☆ 4.5 (11)

OPPIMISMODUULI
**Ajankäytön hallinnan
perusteet**
★★★★☆ 4.3 (15)

OPPIMISMODUULI
Aikuisten unikoulu
★★★★☆ 4.3 (11)

Kiitos!

Helsinki

